

SAMSUN ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME MERKEZİ'NE BAŞVURAN ŞİDDET MAĞDURU KADINLARIN BAŞVURU DURUMLARI VE GEREKSİNİMLERİ

Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
haticek@omu.edu.tr

Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
ilknura@omu.tr

Tuğba TALAY

Samsun Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Samsun Şiddet Önleme Merkezi
ttalay@bile.gov.tr

Arař. Gör. Senem GÜRKAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
senem.gurkan@omu.edu.tr

Araç. Gör. Damla Nur KİNSİZ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
damlanur.meral@omu.edu.tr

Öz

Bu araştırmanın amacı, Samsun Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi'ne (ŞÖNİM) şiddete maruz kalması nedeniyle başvuran kadınlar için Samsun ŞÖNİM tarafından oluşturulan 'İlk Görüşme Raporları'nı değerlendirmek amacıyla geriye dönük olarak incelemektir. Araştırma gereği Samsun ŞÖNİM'e 2014 yılı içerisinde başvuran, şiddete maruz kalan 13 yaş ve üzeri 980 kadın için doldurulan 'İlk Görüşme Raporları' alınmıştır. Raporlarda yer alan şiddet mağduru kadınların sosyo-demografik özellikleri, ŞÖNİM'e gelme durumları, gereksinimlerine ilişkin sorulara verdikleri cevapları incelenmiştir. Yapılan analizlerde, şiddet mağdurlarının %88.67'sinin kolluk güçlerine yapılan başvuru ya da ihbar aracılığıyla ŞÖNİM'e geldikleri, %60.10'unun fiziksel şiddete maruz kaldıkları, %95.09'unun daha önceden ŞÖNİM'den hizmet almadıkları; %4.90'u için daha önceden tedbir kararı alındığı; %48.42'sinin hayati tehlike durumunun olduğunu beyan ettikleri saptanmıştır. ŞÖNİM'e getirilen/gelen şiddet mağduru kadınların %60.17'sinin ŞÖNİM'den rehberlik hizmeti, %14.60'sinin barınma, %13.82'sinin hukuki destek istedikleri belirlenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar kaynaklar eşliğinde tartışılarak önerilerde bulunulmuştur

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Kadına Şiddet, Şiddet Mağduru, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi.

THE CASES AND NEEDS OF THE WOMEN, AS VICTIMS OF VIOLENCE, WHO CONSULTED TO SAMSUN CENTER FOR PREVENTING AND MONITORING VIOLENCE

Abstract

The aim of this study is to retrospectively examine the evaluation of "The First Interview Reports" of the cases of women as the victims of violence prepared by Samsun Center for Preventing and Monitoring Violence (ŞÖNİM). To meet the requirements of the research, 980 "The First Interview Reports" of the women at the age of 13 and above and who consulted to Samsun ŞÖNİM in 2014 were analyzed. The socio-demographic features, the application methods to

ŞÖNİM and the answers to the questions regarding women's necessities were examined. As the results of the analyses, it was found out that the 88.67% of the violence victims came to ŞÖNİM by consulting to law enforcement officers or by being announced; and 60.10% of them were exposed to physical violence; 95.09% of them had not got service from ŞÖNİM before; 4.90% of the women had a cautionary judgment decision and 48.42% of them declared to have a risk of death. Moreover, it was also found out that the 60.17% of the women victims who came or who were brought to ŞÖNİM demanded guidance and counseling service, 14.60% demanded accommodation service and 13.82% of them demanded legal support from ŞÖNİM. The results were discussed in company with the literature and some suggestions were given.

Keywords: Violence, Violence To Women, Violence Victim, Center For Preventing And Monitoring Violence.

1. Giriş

Günümüzün en önemli sorunlarından olan şiddetin her geçen gün yaygınlaştığı görülmektedir. Şiddet, cinsiyete bakılmaksızın yaşları 16 veya üzeri olan bireylere yakın arkadaş veya aile üyeleri tarafından uygulanan kontrol amaçlı, zorlayıcı, tehdit edici davranış biçimi (Serious Crime Act, 2015) olarak tanımlanmaktadır. Bir başka ifade ile şiddet; bireyin başka bir bireye veya topluma, karşı tarafın isteği dışında, güç kullanarak zarar vermesi (Cinoğlu, 2015: s.3) şeklinde de belirtilmektedir. Bir diğer ifade ile şiddet; başkasına kötülük yapma ve acı çektirme maksadıyla zarar verme, eziyet etme, insanlara karşı fizikî güç kullanma, tehdit etme, kuvvet tutkusu, nefsanî duygular, ilkel dürtüler gibi sebeplerden ötürü başkaları üzerinde uygulanan kaba kuvvettir (Genç & Seyyar, 2010: s.81). Şiddet, bireyin sahip olduğu gücün veya herhangi bir baskının bilerek ve isteyerek kendisine, başka birine veya bir gruba yöneltilmesi ve bunun sonucunda bireyin zarar görme olasılığına neden olan insanlığın maruz kaldığı en büyük sosyal problemlerden biri (Canbay ve Nacakçı, 2015: s.279) olarak kabul edilmektedir. Bu tanımlarda da görüldüğü gibi şiddetin fiziksel, psikolojik veya sosyal boyutları olmakla birlikte asıl olan gerçek, şiddet olgusunun bireylerin yaşam kalitelerini olumsuz etkilediğidir.

Genel olarak toplumsal bir sağlık sorunu olarak değerlendirildiğinde, erkek tarafından darp, dövme, tokat atma vb. durumlarla gerçekleşen fiziksel şiddete ve aşağılama, psikolojik baskı vb. durumlarla gerçekleşen psikolojik şiddete maruz kalanın sıklıkla kadın olduğu görülmektedir (Gökkaya, 2011: s.102). Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sıklıkla görülen kadına yönelik şiddet, kadın ile erkek arasında eşit olmayan fiziksel güç ilişkisi sonucu olarak karşımıza çıkan bir insan hakkı ihlali olarak önemli bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir (Güler, Tel & Tuncay, 2005: s.53; Canbay & Nacakçı, 2015: s.281). Bilindiği gibi değişen durum ve koşullarla birlikte şiddetin toplumsal ve kültürel dinamikleri de değişime uğramıştır. Baskı, eziyet, korkutma, sindirme, öldürme, cezalandırma, başkaldırı, her toplumda derece derece fakat sürekli bir biçimde günlük yaşamda karşılaşılabilen şiddet türlerindedir (Altıparmak, 2015: s.450; Kocacık, 2001: s.1). Kadına yönelik şiddetin giderek artmasının nedenlerinin toplumsal ve

bireysel kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

2. Literatür Taraması

Kadına yönelik şiddetin nedenlerinden biri kadının toplumsal statüsünün düşük olması, erkeğin kadın üzerinde hakimiyet kurmasına yol açan cinsiyet politikaları ve erkeğin üstünlüğünü ileri süren cinsiyet ayrımcılığı kadının şiddete uğraması için zemin hazırlayıcı etken olarak belirtilmektedir (Uysal, 1999: s.3; Korkut Owen & Owen, 2008: s.42). Bir diğer neden olarak da aile içi şiddete zemin hazırlayan koşullar; aile içi şiddete tanık olarak büyüme, sorunlu ilişki ve durumlarda şiddeti sorun çözme yöntemi olarak kullanmak, sosyo-kültürel olarak erkeğin kadından üstün görülmesi, kadın ve erkek rollerinin birbirinden katı çizgilerle ayrılması ve kadının sosyoekonomik olarak zayıf koşullara sahip olması şeklinde ifade edilmektedir (Page & İnce, 2008: s.82). Bunlara ilave olarak bilindiği gibi her toplum, kendi toplumunda olagelen şiddet eylemlerini, yeni yetişen kuşaklarına sosyalleşme sürecinde öğretmektedir. Her insanın içinde şiddet dürtüsünün olduğu kabul edilmesine rağmen, insanın uygulamış olduğu şiddetin şeklinin sosyal olduğu kabul edilmektedir. Bu kapsamda şiddetin, bireysel ve sosyal öğelerle birleşerek, son derece karmaşık bir olgu olduğu belirtilmektedir (Page & İnce, 2008: s.83). Bu nedendir ki şiddete uğrayan bireyi tek başına ele almak uygun değildir. Gerçekte şiddete uğrayan ile şiddet uygulayan kişiyi birlikte değerlendirmek daha anlamlı olacaktır. Diğer yönden ise büyük bir olasılıkla şiddete maruz kalan ve şiddet uygulayan kişi genellikle birbirlerini tanımaktadırlar. Bireyler arasında ne kadar yakınlık varsa o kadar da çok aralarında şiddetin olması olası bir durumdur. Bilindiği gibi aile içindeki kişilerarası ilişkiler, en yoğun yaşanan ilişki türlerinden birisidir. Bu derece yoğun ilişki ağının yaşandığı bir kurumda, tabii olarak şiddetin yaşanmasının olası bir durum olduğu belirtilmektedir (Şenol & Yıldız 2011: ss.841-851). Çünkü her türlü ilişki ve iletişim, çatışma olasılığını içinde barındırdığından ve kimi zaman çatışmalar şiddet ve saldırganlık ile sonuçlanabileceğinden, şiddet olasılığı, hiç iletişim kurmayan kişilere kıyasla, iletişim kuran insanlar arasında daha fazla mümkün olabilir.

Şiddet ve saldırganlık, doğaya ve insanlara bilerek kötülük yapan yıkıcı ve yok edici eylemleri ifade etmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, toplumsal bir sorun olarak ele alınan kadına yönelik aile içi şiddet, mücadele edilmesi gereken ciddi bir olgu olarak varlığını sürdürmektedir (Tatlıoğlu & Küçüköke, 2015: s.195). Aile içi şiddet; eşler arası, anne-baba arası veya ebeveyn-çocuklar, babanın çocuklarına karşı veya çocukların ebeveynine karşı meydana gelen fizikî, sözel veya psikolojik anlamda güç ve kuvvet kullanımının bütünüdür (Genç & Seyyar, 2010: s.22). Aile içerisinde kadına yönelik aile içi şiddet davranışı; fiziksel şiddet, cinsel şiddet, sözel şiddet, duygusal şiddet ve ekonomik şiddet şeklinde beş başlık

altında incelenmektedir (Aksoy vd., 2013: s.1; Brady, 2000: s.1; Chase, O' Leary & Heyman, 2001: s.568). Fiziksel şiddet; itmek, kakmak, yumruklamak, ısırarak, tokat atmak, herhangi bir araç ya da silah ile yaralamak ya da işkence yapmak, vb. eylemlerin kullanılmasıdır (Şenol & Yıldız, 2013: s.28; Yetim, 2008: s.48). Dünyada kadınların 3'te biri hayatlarının bazı dönemlerinde fiziksel veya cinsel şiddet deneyimlemektedirler (United Nations, 2015). Kanada'da yapılan bir araştırmada kadınların %8,6'sının fiziksel şiddete maruz kaldığı ifade edilmektedir (Romans vd., 2007: s.1497). Türkiye'de fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten evlenmiş kadınların oranı %36 olduğu belirtilmektedir (Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması, 2014: s.7).

Bir diğer şiddet türü olan cinsel şiddet; cinsellik bir sindirme ve tehdit unsuru olarak kullanıldığı için cinsel olarak baskın konumda olan erkeğin kadını sindirmesini kapsamaktadır (Şenol & Yıldız, 2013: s.32). Kadını bir obje olarak görmek, aşırı kıskançlık ve şüphecilik göstermek, kadını aldatmak, zorla cinsel ilişkiye zorlamak vb. durumlar cinsel şiddetin varlığını göstermektedir (Watts & Zimmerman, 2002: s.1232). Türkiye genelinde evlenmiş kadınların %12'si yaşamın herhangi bir döneminde, %5'i ise son 12 ay içinde cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Cinsel şiddet içeren davranışlar arasında "kadının istemediği halde korktuğu için cinsel ilişkiye girmesi" en sık ifade edilen cinsel şiddet davranışlarından biridir (Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması, 2014: s.8). Sözel şiddet ise; söz ve hareketlerin düzenli bir şekilde korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol aracı olarak kullanılması şeklinde ifade edilmektedir (Yetim, 2008: s.49). Kişinin değer verdiği konulara yönelik güvenini sarsmak ve kadını yaralamak amacıyla belirli aralıklarla kadına çok ağır hakaret ve küçük düşürücü sözler söylemek, aşağılayıcı adlar takmak, sık sık olumsuz sözler ve hitaplarda bulunmak sözel şiddete ilişkin belirgin davranışlardır (Coker vd., 2000: s.554; Yetim ve Şahin, 2005: s.48). Genelde kadınlar sözel şiddete maruz kaldıklarında, inkâr yoluna giderek, uğradıkları şiddeti yok saymaya çalışmaktadırlar. Bir insanın, bazı durumlarda istenmeyen bir durumu kendisine karşı inkâr etmesi, başkalarına inkâr etmesinden her zaman daha zor olmaktadır. Bunun sonucu olarak kendisine karşı layık olduğu şekilde muamele göremediğini fark eden kadın, büyük travmalar yaşayabilmekte, kendisine olan öz saygısını kaybedebilmektedir. Beraberinde de güvenini kaybeden kadın, kendisini koruyamamakta, kendisini koruyamadığı için de şiddet devam etmektedir (Şenol & Yıldız, 2013: s.21). Literatürde kadınların %84'ü eşinin sözel şiddetine maruz kaldığı bildirilmektedir (Mutlu, 2006: s.42).

Aile içi şiddetten bahsedilirken en az akla gelen şiddet türlerinden birisi duygusal şiddet/istismardır. Duygusal şiddet ya da istismar, dışarıdan kolayca fark edilemeyen, ancak

kadınları yavaş yavaş yok eden bir şiddet şeklidir (Şenol & Yıldız, 2013: s.35). Duygusal şiddet, duyguların ve duygusal gereksinimlerin, zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, öfke, gerginlik boşaltmak amacıyla karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılması, bireyin sosyal çevresine müdahale etme, topluluk içinde hor görme, bağırma, yetersiz olduğunu söyleme gibi davranış biçimleri olarak belirtilmektedir (Yetim, 2008: s.22). Oysa kadına yönelik şiddet biçimleri arasında en yaygın olan duygusal şiddettir. Türkiye genelinde kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıkları duygusal şiddet %44, son 12 ayda ise %26'dır (Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması, 2014: s.18). Bununla birlikte özellikle duygusal ve cinsel şiddetin ölçülmesi ve ispat edilmesi oldukça zordur (Genç, 2016: s.54). Diğer bir şiddet türü olan ekonomik şiddet ise ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılması şeklinde belirtilmektedir. Kadının ekonomik bağımsızlığını kazanabileceği, statü elde edebileceği bir işte çalışmasını engellemek, kazandığı parasını değerlendirmesine fırsat vermemek, çok kısıtlı harçlık vermek, yapılması mümkün olmayan isteklerde bulunarak gerçekleşmediğinde huzursuzluk çıkarmak, evin giderlerini kadının yapmasını istemek veya kadını buna zorlamak, vb. eylemler, ekonomik şiddet eylemleri olarak belirtilmektedir (Şenol & Yıldız, 2013: s.34; Watts & Zimmerman, 2002: s.1233). Türkiye genelinde yaşamın herhangi bir döneminde ekonomik şiddete kalan kadınların oranı %30 olarak belirlenmiştir. Çalışmaya engel olma kadınlara karşı ekonomik şiddet biçimleri arasında en fazla belirtilendir. Kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde, ev ihtiyaçları için para verilmemesi kadınların %9'unun maruz kaldığı bir davranıştır. Evlenmiş kadınların gelirinin elinden alınması ise %5 düzeyinde karşılaşılan şiddet biçimidir (Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması 2014: s.20).

Şiddetin türü ne olursa olsun uğranılan şiddet, aile içi ilişkilerde olumsuz etkilere yol açmaktadır. Örneğin, ailede kadının şiddete uğramasıyla, aile içindeki otoritesi de sarsılmakta, kadın aile içindeki rollerini de gereği gibi yerine getirememektedir. Bu süreçte çocukların da olumsuz etkilendikleri göz ardı edilmemelidir (Kocacık & Çağlayandereli, 2009: s.25). Kadının şiddete maruz kalması sonucunda; fiziksel yaralanmalar, hematomlar, diş kırıkları, burun- dudak yaralanmaları, bilinç kaybı görülmektedir. Bunları ise ilaç ve alkol kullanımı ve depresyon belirtilerinin ortaya çıkması takip etmektedir. Kadınlardaki alkolizmin %40'nın nedeni süregelen şiddettir. Kadın psikiyatri hastalarının %30-50'sinde şiddete uğrama öyküsü, kadınlardaki intihar girişimlerinin %50'sinde dayak olayı bulunmaktadır (Atman, 2003: s.334). Aile içi şiddete ilişkin yapılan bir araştırmada da kadınların %36,4'ünün fiziksel şiddet

gördüğü, %71,4'ünün geçmişteki ya da şimdiki gebelik döneminde ruhsal/sözel, fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir (Ayrancı, Günay & Ünlüoğlu, 2000: s.77). Türkiye'de 2014 yılında 'Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet' araştırmasına göre, 15 yaşından sonra kadınların %43'ü babaları, %23'ü anneleri, %18'i ağabeyleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıklarını belirtirken %56'sı yabancı erkeklerden tarafından, %13'ü ise erkek arkadaşları tarafından cinsel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Yine aynı raporda şiddet mağduru kadınların %22'si bir kadın akrabasından, %21'i ise kayınvalidesinden duygusal istismara maruz kaldığını ifade ederken, %18'i babası, %14'ü erkek akrabaları, %11'i ağabey, 57 erkek kardeş, %12'si annesi tarafından istismara uğradıklarının belirttikleri görülmektedir (Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması, 2014: s.16). Adalet Bakanlığı'nın 2010 yılı ağustos ayında yaptığı açıklamaya göre, kadın cinayetleri son 7 yılda %1400 artmış olduğu görülmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Komutanlığı'ndan basına verilen bilgilere göre, 2010 yılının sadece ilk 7 ayında 226 kadın öldürüldüğü belirtilmektedir (Karal & Aydemir, 2012: s.12).

Kadına yönelik şiddet bir insan hakları ihlalidir. Kadına yönelik şiddet; aile içi şiddet toplumsal sorun olarak ele alınmakta, koruyucu ve önleyici yasalar çıkarılmakta, uluslararası sözleşmeler yapılmaktadır (Moroğlu, 2012: s.358). Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) de bu kapsamda kurulmuştur.

Türkiye'de Mart 2012'de yürürlüğe giren 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile pilot uygulama olarak; Ankara, Antalya, Adana, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa ve Trabzon'da Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) kurulmuştur. 6 Aralık 2012'de Samsun'da ŞÖNİM hizmet vermeye başlamıştır. Bu kanun ile çıkarılan yönetmelik; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi ile şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişiler hakkında şiddetin önlenmesine yönelik tedbirler ile bu tedbirlerin alınması ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır. ŞÖNİM, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmi dört saat esasına göre hizmet vermektedir. Merkezde hizmetlerin etkin bir biçimde sunumuna yetecek sayı ve nitelikte psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog, gibi meslek elemanları ile kolluk görevlisi ve idari personel bulunması planlanmıştır. Merkezden şiddete uğrayan ya da risk altındaki kadınlar ve

şiddet uygulayan bireyler de yararlanabilmektedir. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nin hizmetleri; maddi yardım, hukuki destek, tıbbi destek, psiko-sosyal destek, istihdama yönelik destek, barınma hizmeti, kreş yardımı, çocuklar için burs, yönlendirme, rehberlik ve eğitim-öğretim konusunda destek şeklindedir (Öşme, 2014: s.12).

Literatür incelendiğinde dünyada ve Türkiye'de aile içinde kadına yönelik şiddet ile ilgili çalışmalara sıklıkla yer verildiği görülmektedir (Demir, 2000: s.57; Dişsiz & Şahin, 2008: s.52; Özmen, 2004: s.27; Krantz & Garcia-Moreno, 2005: s.818). Çünkü aile içi şiddet, 1996'da Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilerek 2000'de şiddetin önlenmesi amacıyla belirlenen başlıklar arasında şiddetin sonuçlarının değerlendirilmesi, şiddetin önlenmesinde en iyi yöntemlerin tespiti ve özellikle kadınlara yönelik şiddeti azaltmaya yönelik etkinliklerin desteklenmesi yer almaktadır (Dixon & Browne 2003: s.108). Bu kapsamda değerlendirildiğinde, şiddet önleme merkezine başvuran şiddet mağduru kadınların içinde buldukları durumlarının, gereksinimlerinin neler olduğu gibi durum tespitine yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür.

Çalışmada öncelikle şiddet ve aile içi şiddet ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra şiddet mağduru kadınların başvurdukları ya da getirildikleri Samsun ŞÖNİM'de doldurdukları 'İlk Görüşme Raporları'nın incelenmiştir. Bu çalışmada amaç, şiddet mağduru kadınların psikososyal durumlarını belirlemek, bir durum tespiti yapmaktır. Bu çalışmadan elde edilecek bulguların ŞÖNİM'e gelen / getirilen şiddet mağduru kadınların fiziksel, psikolojik ve ekonomik iyilik hallerini yükseltmeye yönelik etkinliklerin planlanmasında, bu kadınlara destek olmak için çalışan alandaki uzmanlara yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, şiddetin tekrar yaşanmaması için mağdur kadınları bilinçlendirmeye, psikolojik, ekonomik, sosyal yönden güçlendirmek için alınacak önlemlere de ışık tutabileceği ve alanyazına katkı sağlayabileceği varsayılmaktadır.

3.Yöntem

Bu araştırmada Samsun Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'ne şiddet nedeniyle başvuran kadınların doldurdukları ilk görüşme raporlarını değerlendirmek amacıyla retrospektif olarak incelenerek elde edilen sonuçlar tartışılmıştır. Retrospektif çalışmalar, bir sonucun varlığı ve yokluğu ile başlar ve bu gruplarda zamanda geriye doğru (retrospective) gidilerek olası sebepler ya da risk faktörleri araştırılmaktadır (Karakulah, <http://biyoistatistik.med.ege.edu.tr>).

3.1.Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Samsun ŞÖNİM'e 2014 yılı içerisinde başvuran, şiddete maruz kalan 13 yaş ve üzeri tüm kadınların ilk görüşme raporları oluşturmuştur. Araştırmada

örnekleme yöntemine gidilmemiş, kayıtları tam olan 980 şiddet mağduru kadının doldurduğu raporlar araştırma kapsamına alınmıştır.

Şiddet nedeniyle ŞÖNİM'e başvuran kadınların yaş ortalaması ise 35,65±11,98'dir (min. 3, mak.82). Katılımcıların %23.8'inin kronik hastalığının bulunduğu, %15.8'inin ilaç kullandığı, %40.8'inin zararlı alışkanlığı olduğu, %33.7'sinin sigara, %1.4'ünün alkol, %1.7'sinin uyuşturucu, %3.4'ünün alkol-sigara-esrar kullandıkları belirlenmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracı

ŞÖNİM tarafından uygulanan İlk Görüşme Raporu; sosyo-demografik bilgiler, çocuklarla ilgili bilgiler ve şiddet öyküsü şeklinde üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerde merkeze geliş şekli, geliş nedeni, öğrenim durumu, mesleği, aylık geliri, evlilik sayısı, evlilik süresi, evlenme şekli, fiziksel-psikolojik hastalığa sahip olma durumu, zararlı alışkanlıkları, çocuk sayısı, daha önce tedbir kararı olma durumu, maruz kaldığı şiddetin süresi, şu anki hayati tehlikesi, mağdurun hizmet talebi, mağdurun gereksinimine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Etik Yaklaşım

Araştırma yapılmadan önce, Samsun Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü aracılığıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nden 'İlk Görüşme Raporları'nın incelenmesi amacıyla yazılı izin alınmıştır (02.08.2013/96559647-443-83111). Bunun yansısı Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Yerel Etik Kurul Başkanlığı'ndan araştırma izni (onay no: OMU KA EK B.30.2.ODM.0.20.08./1867) alınmıştır. Daha sonra araştırmacılar tarafından 2014 Ocak ayından aralık ayına kadar olan tüm ilk görüşme raporlarına ulaşılmıştır. Raporların incelenmesinde Helsinki Bildirgesi'nde yer alan etik ilkelere dikkat edilmiş, görüşme raporları kurum dışına çıkarılmamış ve kadınlara ait bilgiler gizli tutulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Raporlarda yer alan şiddete maruz kalan kadınların demografik bilgileri, ŞÖNİM'e gelme durumları ve gereksinimlerine ilişkin bilgiler kodlanarak bilgisayara aktarılmış ve SPSS 21.0 programında istatistiki değerlendirmede temel tanımlayıcı istatistikler (sayı ve yüzdelik) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde şiddet mağduru kadınların bazı soruları boş bıraktıkları görülmüştür. Bu nedenle bazı sorulara yanıt verilmediği görüldüğünden, istatistiki işlemler cevaplanan sorular dikkate alınarak yapılmıştır.

4.Bulgular

Bu bölümde şiddete maruz kalmaları nedeniyle ŞÖNİM'e başvuran kadınlara ait demografik özellikler, ŞÖNİM'e gelme durumları ve gereksinimlerine ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1.Şiddet mağduru kadınların sosyo-demografik özellikleri

Şiddet nedeniyle Samsun ŞÖNİM'e başvuran kadınların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Şiddet mağduru kadınların sosyo-demografik özellikleri

Özellikler	n	%	
Medeni durumu	Evli	594	60,6
	Dul/boşanmış	185	18,9
	Bekar	201	20,5
	*Toplam	980	100,0
Eğitim durumu	Okuryazar değil	59	6,0
	Okuryazar	69	7,0
	İlkokul	332	33,9
	Ortaokul	168	17,1
	Lise	228	23,3
	Lisans	124	12,7
	Toplam	980	100,0
Sosyal güvence	Var	809	89,9
	Yok	91	10,11
	Toplam	900	100,0
Çalışma durumu	Evet	295	32,4
	Hayır	616	67,6
	Toplam	911	100,0
Mesleği	Kamu sektöründe çalışan	99	11,9
	Özel sektörde çalışan	194	23,15
	Çalışmayan	545	65
	Toplam	838	100,0
Aylık gelir	Geliri yok	361	45
	0-1000	298	37,20
	1000-2000	104	12,8
	2000-veüstü	38	4,7
Toplam	801	100,0	
Çocuk sayısı	Çocuğu yok	5	0,7
	1-2 çocuk	459	66,8
	3-4 çocuk	179	26,1
	5 ve üzeri çocuk	44	6,4
	Toplam	723	100,0
Evlilik sayısı	1 evlilik	679	87,95
	2 evlilik	91	11,78
	3 evlilik	2	0,25
	Toplam	772	100,0
Evllenme şekli	Resmi nikahlı	79	15,73
	Nikahsız	30	5,97
	Görücü usulü	174	34,66
	Severek	164	32,66
	İnternette tanışarak	49	9,76
	Aile baskısı	6	1,19
Toplam	502	100,0	

Tablo 1 incelendiğinde şiddet mağduru olarak ŞÖNİM'e başvuran kadınların %60.6'sının evli, %18.9'unun boşanmış, %20.5'inin bekar olduğu; %33.9'unun ilköğretim mezunu, %23.3'ü lise mezunu olduğu; %89.9'unun sosyal güvencesinin olduğu, %32.4'ünün çalıştığı, %23.15'inin özelde çalıştığı, %65'inin çalışmadığı; %45'inin gelirinin olmadığı, %66.8'inin 1-2 çocuğa sahip olduğu; %87.95'inin bir evlilik yaptığı; %34.66'sının görücü usulü ile evlendiği görülmektedir. Bu sonuçlara göre; evli olanların, eğitim seviyesi düşük olan kadınların ve görücü usulü ile evlenen kadınların daha fazla şiddete maruz kaldıkları görülmektedir.

4.2.Şiddet mağduru kadınların yaşadıkları şiddete ve ŞÖNİM e başvurma ile ilgili durumları

Şiddet nedeniyle Samsun ŞÖNİM'e başvuran kadınların yaşadıkları şiddete ve ŞÖNİM'e geliş durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Şiddet mağduru kadınların yaşadıkları şiddete ve ŞÖNİM e başvurma ile ilgili bazı özelliklerin dağılımı

Özellikler	Kategoriler	n	%
ŞÖNİM'e geliş şekli	Polis ile	869	88,7
	Jandarma ile	29	3,0
	Kendi imkânıyla	82	8,4
	Toplam	980	100,0
ŞÖNİM'e geliş nedeni	Sözel şiddet	35	3,57
	Fiziksel şiddet	589	60,10
	Psikolojik şiddet	184	18,77
	Ekonomik şiddet	27	2,75
	Cinsel şiddet	68	6,93
	Tehdit	77	7,85
	Toplam	980	100,0
Daha önceden ŞÖNİM'den hizmet alma durumu	Evet	39	4,90
	Hayır	756	95,09
	Toplam	795	100,0
Daha önce tedbir kararı alınma durumu	Var	101	13,86
	Yok	628	86,14
	Toplam	729	100,0
Hayati tehlike durumu	Var	385	48,42
	Yok	404	50,81
	Belirsiz	9	1,13
	Toplam	795	100,0

Tablo 2 incelendiğinde, şiddet mağduru kadınların %88.7'si polise yapılan başvuru ile %60.1'i fiziksel şiddet nedeniyle geldikleri saptanmıştır. Şiddet mağduru kadınların %95'i daha önce ŞÖNİM'den hizmet almadıklarını, %13.8'i daha önce tedbir kararı alındığını, %48.2'si ise hayati tehlike durumunun olduğunu belirttikleri görülmektedir.

4.3.Şiddet Mağduru Kadınların Gereksinimleri

Şiddet nedeniyle Samsun ŞÖNİM'e başvuran kadınların gereksinimlerine ilişkin bilgiler Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Şiddet mağduru kadınların gereksinimlerine ilişkin dağılımı

Özellikler	Kategoriler	N	%
ŞÖNİM'den talep edilen hizmet türü	Barınma	132	14.60
	Yönlendirme ve rehberlik	544	60.17
	Psiko-sosyal destek	74	8.18
	Ekonomik destek	24	2.65
	Hukuki destek	125	13.82
	Sağlık desteği	5	0.55
	Toplam	904	100.0
Mağdurun gereksinimi	Yönlendirme ve rehberlik hizmeti	465	53.75
	Yönlendirme ve rehberlik-psiko-sosyal destek	175	20.23
	Yönlendirme ve rehberlik- iş konusunda rehberlik	51	5.89
	Psikolojik destek	34	3.93
	Barınma ve kadın konukevine gitmek isteme	59	6.82
	Şiddet uygulayanın uzaklaştırılması	15	1.73
	Sağlık desteği	66	7.63
Toplam	865	100.0	

Tablo 3 incelendiğinde, şiddet mağdur kadınların %60.1'inin yönlendirme ve rehberlik hizmeti, %14.6'sının barınma, %13.8'inin hukuki destek talep ettikleri; gereksinimleri olarak da mağdur kadınların %53.7'sinin yönlendirme ve rehberlik hizmetine ilişkin gereksinimleri olduğu görülmektedir.

5. Tartışma ve Sonuç

Araştırmada evli ve ilkokul mezunu kadınların daha fazla şiddete maruz kaldıkları bulundu. Evli ve eğitim seviyesi düşük olan kadınların en fazla şiddete maruz kaldığı ve eğitim seviyesi düştükçe şiddetin arttığı söylenebilir. Şiddet mağduru kadınların büyük bir çoğunluğu fiziksel şiddet nedeniyle ile ŞÖNİM'e geldikleri belirlenmiştir. Burada kadınların en fazla fiziksel şiddet yaşadıkları ifade edilebilir. Şiddet mağduru kadınların bir kısmı daha önce tedbir kararı alındığını belirttikleri görülmektedir. Buna göre tedbir kararının tek başına şiddetin caydırıcılığında etkili olmadığı ilave önlemlerin alınması gerektiği belirtilebilir. Şiddet mağduru kadınların çoğunluğunun ŞÖNİM'den yönlendirme ve rehberlik hizmeti talep ettikleri saptanmıştır. Bu sonuca göre şiddeti deneyimleyen kadının içinde bulunduğu olumsuz durumdan kurtulmak ve hayatının yeniden düzenleyerek psikolojik iyilik halini yükseltebilmek için yönlendirme ve psikososyal desteğin oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Literatür incelendiğinde yardım için adli tıp polikliniğine başvuran şiddet mağduru kadınların %73.58'inin daha önce de şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Yavuz & Aşirdizer, 2009: s.22). Bu çalışmada şiddet gören kadınlar daha önce tedbir kararı alınmasına rağmen yine şiddete maruz kaldıkları için ŞÖNİM'e başvurdukları belirlenmiştir. Ayrıca, mağdur kadınların çoğunluğunun saptanmıştır. Burada ise kadınların istihdam sorunu gündeme gelmektedir ki ekonomik geliri olmayan kadınların daha fazla şiddete maruz kaldıkları söylenebilir. Bunun yanısıra çalışmayan kadınların ekonomik sorunlar yaşayabilecekleri endişesi ve çocuklarını yalnız başlarına büyütemeyecekleri endişesi ile olumsuzluk yaşadıkları çevreden ayrılamadıkları belirtilebilir.

Yavuz ve Aşirdizer (2009: s.22)'in yaptığı araştırmada şiddet görmesi nedeniyle yardım için sağlık kuruluşuna başvuran kadınların %69.8'i ilköğretim ve altı, %30.1'i lise ve üstü eğitim düzeyinde eğitim gördükleri belirlenmiştir. Çalışmamızda da şiddet nedeniyle ŞÖNİM'e başvuran kadınların eğitim seviyelerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Alanyazında benzer sonuçların ulaşıldığı araştırmalara ulaşılmıştır (Yavuz & Aşirdizer, 2009: s.18; Tanrıverdi & Sıpkın, 2008: s.185). Araştırma bulgusunun literatür tarafından desteklendiği söylenebilir.

Bu çalışmadan elde bulgularda şiddet mağduru kadınların büyük bir çoğunluğunun kolluk güçlerine yapılan başvuru ya da ihbar aracılığıyla ŞÖNİM'e geldikleri ve 'hayati tehlike durumunun' olduğu yönünde beyanda buldukları belirlenmiştir. Bu veriler ışığında kadınların yaşadığı şiddetin adli ve yargı sürecini beraberinde getirdiği görülmektedir. Bu bağlamda ŞÖNİM'e başvuruların çoğunlukla emniyet ve jandarma kanalıyla olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre genellikle şiddet mağduru kadınların çevre baskısı, kendilerine olan güven eksikliği ya da çocuk sahibi olan kadınların çocuklarından ayrılmak istemedikleri için şiddet gördükleri halde bu durumu ihbar edemedikleri söylenebilir.

Yapılan araştırmada, ŞÖNİM'e getirilen/gelen şiddet mağduru kadınların çoğunluğunun yönlendirme ve rehberlik hizmeti, diğerlerinin barınma ve az bir kısmının da hukuki destek talep ettikleri belirlenmiştir. Burada mağdur kadınların büyük çoğunluğunun yönlendirme ve rehberlik hizmetine ilişkin gereksinimleri olduğu saptanmıştır. Bilindiği gibi aile içinde yaşanan sorunlar mahrem kabul edildiğinden en yakın kişilere bile zor anlatılmaktadır. Bu nedenledir ki şiddete maruz kalan kadın uğradığı şiddeti başkalarına anlatmaktan çekinmekte, durumun başkaları tarafından bilinmesini istememektedir (Vatandaş 2003: s.17; Dişsiz, Hotun-Şahin, 2008: s.52). Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere şiddet mağduru kadınların öncelikle güvencabilecekleri bireylere ulaşmaları çok önemlidir. Bu yüzden de rehberlik ve yönlendirme önemlidir. Bilinçli bir rehberlik ve yönlendirme ile şiddet mağduru kadınların kendilerini güvende hissederek sorunlarını ve ihtiyaçlarını

anlatabilecekleri düşünülmektedir. Çünkü mağdur kadınların güven içinde kalabilecekleri bir ortam için barınma ve ekonomik olarak güçlenmeleri için gerekli yönlendirme, ruh sağlıklarının güçlenmesi için psikolojik desteğin güçlendirici etkisinin yadsınamayacak derecede önemli olduğu düşünülmektedir.

Dünyada ve Türkiye'de kadına yönelik şiddetin önlenmesi için bazı yasal düzenlemeler yapılmıştır (Bacaksız, 2012; Centel, 2012; Öztürk, Öztürk & Tapan, 2016: s.138; CEDAW, 1993; Rees, Pittaway & Bartolomei, 2005: s.4; Heisse, 1993: s.81). Ancak, ne yazık ki halen kadına yönelik şiddetin her geçen gün artarak güncelliğini devam ettirdiği görülmektedir. Bu nedenle yapılan yasal düzenlemelerin beraberinde kadına yönelik şiddet ile mücadele edebilmek için kadının sosyal statüsünün geliştirilerek kadının güçlendirilmesi ve dolayısıyla toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik uygulamaların yapılması gerekmektedir (Karal & Aydemir, 2012: s.14). Bireylerin yaşamında kaçınılmaz olarak kendini gösteren şiddet ve öfke davranışını kontrolü oldukça önemlidir. Bu kapsamda şiddet ve öfke ile başa çıkabilmek ve çatışmaların çözülebilmesinde bireylere sosyal becerilerin, iletişim becerilerinin ve empati becerilerin kazandırılması ve geliştirilmesi anlamlı olacaktır (Tatlıoğlu & Küçükköse, 2015: s.195).

Elde edilen araştırma sonuçlarına göre şu öneriler geliştirilebilir.

Eğitim düzeyi azaldıkça şiddete maruz kalmanın arttığı belirlenmiştir. Buna göre özellikle kadınların eğitim düzeyinin yükseltilmesine özen gösterilmelidir. Şiddet konusunda şiddete maruz kalan ve şiddet uygulayan birlikte değerlendirilerek takip edilmeli ve tedavi edilmelidir. Kadınların kendilerini tanımaları, özgüvenlerini geliştirmelerine yardımcı olmak ve psikolojik iyilik hallerini yükseltmek amacıyla psiko-eğitimler verilmelidir.

Kaynakça

- Aksoy, E.,Çetin, G., İnanıcı, M.A., Polat, O., Sözen, Ş. & Yavuz, F. (2013). *Aile İçi Şiddet. Adli Tıp Ders Notlar*, <http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/6.html>, Erişim tarihi:01.04.2016.
- Altıparmak, İ.B. (2015).Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede ŞÖNİM'lerin Rolü: Ankara Örneği, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 36,449-464.
- Atman, Ü.C. (2003). Kadına Yönelik Şiddet; Cinsel Taciz/ Irza Geçme, *STED*, 12(9), 333-335.
- Ayrancı, Ü., Günay, Y. & Ünlüoğlu, İ. (2002). Hamilelikte Aile İçi Eş Şiddeti: Birinci Basamak Sağlık Kurumuna Başvuran Kadınlar Arasında Bir Araştırma, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3,75-87.
- Bacaksız, P. (2012). 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının Korunması. Ceza Hukuku Genç Akademisyenler Sempozyumu, 5 Ekim 2012, İstanbul.
- Brady, K. (2000). The Treatment and Prevention of Violence .American Psychiatric Association 153rd Annual Meeting, 2-May 15.2000.
- Canbay, A. & Nacacık Z. (2015). Toplumda Şiddete Karşı Müziksel Tavrı, *International Journal of Science Culture and Sport*, 3, 278-286.
- Centel, N. (2012). Ceza Hukuk Şiddete Karşı Kadını Korur mu? Ceza Hukuku Genç Akademisyenler Sempozyumu, 5 Ekim 2012, İstanbul
- CEDAW (United Nations Convention on the Elimination of all Forms Of Discrimination Against Women). (1993).(Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) 85th Plenary Meeting,General Assembly A/RES/48/104.
- Chase, K.A., O' Leary, K.D. & Heyman, R.E. (2001). Categorizing Partner-Violent Men Within The Reactive-Proactive Typology Model. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 69(3),567-572.

- Cinoğlu, A. (2015). *Sağlık Kurumlarında Şiddet. (Yayımlanmamış Dönem Projesi)*, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Coker, A.L., Smith, P.H., McKeown R.E. & King M.J. (2000). Frequency and Correlates of Intimate Partner Violence By Type: Physical, Sexual And Psychological Battering, *American Journal Public Health*, 90, 553-559.
- Demir, Ü. (2000). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 3(1), 57-61.
- Dişsiz, M. & Şahin, N.H. (2008). Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(1), 50-58.
- Dixon, L. & Browne, K. (2003) The Heterogeneity of Spouse Abuse: A Review. *Aggression and Violent Behavior*, 8(1), 107-130.
- Genç, Y. ve Seyyar, A. (2010). *Sosyal hizmet terimleri Sözlüğü*, Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Genç, Y. (2016). Gençleri Fiziksel Şiddete İten Sebepler, Öğrenme Yolları ve Şiddet Eğilimleri, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 44,51-62.
- Gökkaya, V.B. (2011). Türkiye’de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet, *Cumhuriyet Üniversitesi. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(2), 101-112.
- Güler, N., Tel, H. & Tuncay, F.Ö. (2005). Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı, *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2), 51-56.
- Heisse L (1993). Violence against women; the hidden health burden. *World Health Statistic Quarterly*, 46(1),78-85.
- Karakulah, S.A. Biyoistatistik. Sağlık alanında kullanılan araştırma tipleri. http://biyoistatistik.med.ege.edu.tr/Dersler/Biyoistatistik/1.Saglik_Alaninda_Kull_Arastirma_Tipleri_AS.pdf Erişim tarihi: 14.07.2017.
- Karal, D. & Aydemir, E. (2012). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu. Uşak Sosyal Araştırmalar Merkezi. Ankara. www.usak.gov.tr.* Erişim tarihi: 13.03.2016,
- Kocacık, F. (2001). Şiddet Olgusu Üzerine *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1),1-7.
- Korkut-Owen, F. & Owen, W.D. (2008). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, www.kadininstatusu.aile.gov.tr.* Erişim tarihi: 10.02.2016
- Kocacık, F. & Çağlayandereli, M. (2009). Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli İli Örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2),24-43.
- Krantz, G. & Garcia-Moreno, C. (2005). Violence Against Women. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 59, 818–821.
- Moroğlu, N. (2012). *Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi. 6284 sayılı yasa ve İstanbul sözleşmesi, www.portal.ubap.org.tr/App_Themes/Dergi/2012-99-1169.pdf.* Erişim tarihi: 15.03.2016.
- Mutlu, F.(2006). *Aile İçi Şiddet Sürecinde Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Öşme, P. (2014). *T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Trabzon Koza Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi, www.avrasya.edu.tr/.../SÖNİM-Koza-Şiddet-Önleme-ve-İzleme-Merkezi.* Erişim tarihi: 17.03.2016
- Özmen, S.K. (2004). Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 27-39.
- Öztürk, Ö. & Öztürk Ö., Tapan B. (2016). Kadına Yönelik Şiddetin Kadın ve Toplum Sağlığı Üzerine Etkileri. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 3(4), 139-144.
- Page, A.Z.ve İnce, M. (2008). Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Romans, S., Forte, T., Cohen, M. M., Du Mont, J. & Hyman, I. (2007). Who is Most at Risk for Intimate Partner Violence? A Canadian Population-Based Study. *Journal of interpersonal violence*, 22(12), 1495-1514.
- Rees, S., Pittaway, E. & Bartolomei, L. (2005) *Waves of Violence: Women in Post-Tsunami Sri Lanka. Australasian Journal of Disaster and Trauma Studies*,(2), 1-6.
- Serious Crime Act (2015). Determination of Extent of Defendant’s İnterest in Property. www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/9/section/76/enacted Erişim tarihi: 13.07.2017.
- Şenol, D. & Yıldız, S. (2011). *Bir Kentleşme Sorunu Olarak Gecekondularda Yaşanan Aile İçi Şiddet ve Kadın –Ankara İli, Çankaya İlçesi, Yıldız Örneği. 38. (ICANAS) Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kong., Çevre, Kentleşme Sorunları ve Çözümleri Bildiriler Kitabı, Ankara.*
- Tanrıverdi, G. & Sıpkın, S. (2008). Çanakkale’de Sağlık Ocaklarına Başvuran Kadınların Eğitim Durumunun Şiddet Görme Düzeyine Etkisi. *Fırat Tıp Dergisi*, 13(3), 183-187.
- Tathlıoğlu, K. & Küçükköse, İ. (2015). Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri, Koruma, Önleme ve Müdahale Hizmetleri. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 193-209.
- Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. (2014). Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/542a8e0b369dc31550b3ac30/siddetarastirmaozetrapor>. Erişim tarihi: 14.07.2017.
- United Nations. (2015). Violence Against Women. Violence Against Women is Everywhere. <http://unstats.un.org/unsd/gender/worldswomen.htm> Erişim tarihi: 03.07.2017.
- Uysal, A. (1999). *Birey, Aile ve Toplum Açısından İstismar ve Risk Yaklaşımı. (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Vatandaş, C. (2003). *Aile ve şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet*. Ankara: Uyum Ajans.
- Watts, C. & Zimmerman, C. (2002). Violence Against Women: Global Scope And Magnitude. *The Lancet*, 359(9313),1232-1237.
- Yavuz, M.S. & Aşıröz, M. (2009). Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Polikliniği’ne Başvuran Aile İçi Şiddete Maruz Kalmış Kadın Olgularının Analizi. *Adli Tıp Dergisi*, 23(1),15-23.
- Yetim, D. (2008). *Edirne Şehir Merkezinde Kadınlara Yönelik Şiddet Sıklığı ve Etkileyen Faktörler. (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi)*, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Yetim, D. & Şahin, E.M. (2005). Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi*, 2(2),48-53.